Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Berkel nieuwsbrief

februari 2023

Beste lezer,

In deze februari-nieuwsbrief vertelt Ellen Rijsdijk het laatste nieuws over de plannen rond de Heksenlaak. Ook leest u over de actuele stand van zaken rondom de stapstenen voor de Berkel tussen Borculo en Lochem. Verder is tussen Lochem en Almen ecologisch onderzoek gedaan, onder andere naar vleermuizen, wat een interessant kijkje in de lokale ecologie oplevert. En tot slot vertelt de - bij het project betrokken - architect over de ontwerpkeuzes rond de brug en stuw bij Velhorst, waarover in de volgende edities meer.

We wensen u veel leesplezier!

Heksenlaak: nadere onderzoeken en aanpassing ontwerp

Het opstellen van de ontwerpstukken rondom de Heksenlaak is goed op stoom gekomen. Ellen Rijsdijk, projectleider vanuit het waterschap, licht toe: 'De komende tijd zal een aantal onderzoeken wordt uitgevoerd, zoals bodemonderzoek, om te bepalen met welke soort grond de gedempte sloten gevuld zijn. Daarnaast zal archeologisch onderzoek plaatsvinden door middel van proefboringen. De Heksenlaak is van archeologische waarde omdat een beekdal van oudsher de meest logische plek is voor vestiging en dat kan interessante vondsten opleveren.'

Verplichte bufferzones

Ellen: 'Ook is de invoer van de Europese regelgeving over derogatie langs watergangen, de zogenaamde bufferzones, van invloed. Deze maatregel wordt per 1 maart verplicht gesteld en heeft consequenties voor het project. Samen met de eigenaren proberen we hierin de beste oplossing te vinden. De verplichte maatregel houdt in dat er een chemie- en bemestingsvrije strook van 1 tot 5 meter langs de Heksenlaak in acht moet worden genomen. Hierdoor zal het ontwerp hier en daar aangepast worden. Maar al met al liggen we nog steeds aardig op schema. Binnenkort start het vergunningentraject. We hopen in het voorjaar een informatiebijeenkomst te kunnen houden waarbij we het definitief ontwerp, het projectplan waterwet en de wijziging van het bestemmingsplan kunnen presenteren. Als alles goed verloopt, en dat hangt vooral af van de vergunningen, kunnen we voor de zomer aanbesteden en september starten met het voorbereidende werk.'

Wat gebeurt er rond de Heksenlaak?

De werkzaamheden in het gebied concentreren zich in de Rammelgoor (11,6 hectare) en bij de Lindeboomsweg, die deels ontgraven wordt om de bemeste bovenlaag te verwijderen. Dat zal zorgen voor een betere waterkwaliteit, zeker in combinatie met de kwel uit de Lochemse berg. Verder wordt bos aangelegd in de Rammelgoor en ten noorden van de Lindeboomsweg. Tenslotte wordt langs de Heksenlaak over ongeveer 2 kilometer lengte het beekdallandschap verbeterd.

Traject Borculo-Lochem: voortgang stapstenen

De plannen rond de vijf stapstenen op dit traject beginnen steeds meer vorm te krijgen. Ellen Rijsdijk, projectleider vanuit het waterschap, vertelt: 'De inrichtingsschets van de eerste twee stapstenen zijn in een ver gevorderd stadium en kunnen al op redelijk korte termijn verder ontwikkeld worden. Het gaat om de Heest en de aanleg van de natuurvriendelijke oever langs de Berkel op dit traject. De plannen worden momenteel met de provincie afgestemd. Het plan van stapsteen de Heest is met de eigenaren besproken. Het komend kwartaal zullen ook gesprekken plaatsvinden met de eigenaren van percelen die grenzen aan die van het waterschap, daar waar de natuurvriendelijke oever wordt aangelegd. Als alles voorspoedig verloopt, is daarna de presentatie van een conceptplan mogelijk.

We houden u op de hoogte van de voortgang, in de volgende nieuwsbrief informeren wij u graag verder.'

Beestenboel rond de Berkel

Voordat de plannen op het Berkeltraject tussen Lochem en Almen uitgevoerd kunnen worden, zijn diverse ecologische onderzoeken vereist. De aanpassingen zorgen naar verwachting voor meer dynamiek en biodiversiteit. Maar de Wet Natuurbescherming schrijft ook voor dat de staat van instandhouding van individuele soorten geborgd moet blijven. TAUW voert daarom onderzoek uit naar verschillende soorten om te weten te komen welke soorten er leven en op welke manier deze soorten gebruiken maken van het stroomgebied van de Berkel. Bij het maken van het ontwerp en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt er met deze soorten rekening gehouden.

Verborgen dierenleven

TAUW heeft inmiddels diverse ecologische onderzoeken gedaan, die soms opvallende resultaten opleveren. Jos Stofberg (ecoloog van TAUW) vertelt: 'We hebben onderzoek verricht naar beschermde zoogdieren, planten, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vlinders en libellen. Tijdens het onderzoek komen we leuke en soms ook onverwachte soorten tegen. Met name 's nachts zien de onderzoekers soorten die een verborgen bestaan hebben. De verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen onderzoeken we met behulp van warmtebeeldcamera's. Daarnaast worden dassen en soms andere marterachtigen gezien. Tijdens één onderzoek kroop een bever uit het water tot vlak voor de voeten van een onderzoeker.'

Twaalf vleermuiskasten

Zodra de resultaten bekend zijn, is ook bekend met welke soorten rekening gehouden moet worden en voor welke soorten iets extra's moet worden gedaan in het gebied. Voor vleermuizen zijn deze resultaten al gedeeltelijk bekend, en daarom zijn inmiddels twaalf vleermuiskasten opgehangen ter compensatie van verblijfplaatsen die mogelijk verloren gaan. Komend jaar zijn de onderzoekers nog regelmatig in het veld te vinden om alle onderzoeken af te ronden.

Nieuw ontwerp stuwbrug de Velhorst

De komende maanden start buro MA.AN, dat deel uitmaakt van het bouwteam (Ploegam, Nepocon en waterschap Rijn en IJssel), met het ontwerp voor de stuwbrug de Velhorst over de Berkel. Buro MA.AN is een ontwerpbureau voor stedenbouw, landschap en architectuur en heeft nadrukkelijk oog voor een passend ontwerp, dat aansluit op de locatie met haar historie, landschap en maatschappelijke vraagstukken. Dat uitgangspunt is absoluut aan de orde bij de ontwerpopgave van stuwbrug de Velhorst.

Iconische plek

De brug is een bezienswaardigheid, een iconische plek met historische waarde die bij veel mensen een herinneringspunt is op hun fiets- en wandelroutes door de fraaie omgeving. 'We willen deze bestaande waarden vasthouden en waar mogelijk zelfs versterken, we willen de plek activeren door middel van vormgeving. Dit is ook een complexe opgave door alle technische randvoorwaarden die een nieuwe stuw en brug met zich meebrengen maar we gaan de uitdaging graag aan,' aldus MA.AN. Er is inmiddels gestart met gedegen (locatie)onderzoek, waarbij het buro zich laat inspireren door de omgeving en historische beelden, zoals de tekening hieronder.

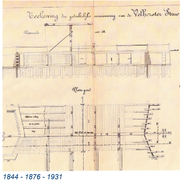

1844 - 1876 - 1931

Het onderzoek heeft al interessante inzichten opgeleverd. Met zijn historische karakter past de brug prima bij het landgoed, maar als brug (technisch) is hij niet functioneel. Dit stelt de ontwerpers voor een dilemma bij de vernieuwing van de brug; wordt het een historische verwijzing naar de niet functionele brug of wordt gekozen voor een brug die dient als herkenningspunt in het landschap. In de witte houten opbouw van de brug zijn nu prachtige details verwerkt en de 'poort' markeert echt de plek vanuit verschillende zichtpunten in het landschap. Deze kwaliteiten komen, in welke vorm dan ook, in het nieuwe ontwerp terug, aldus MA.AN. Als de onderzoeken zijn afgerond, wordt gestart met de eerste schetsontwerpen. In de komende edities houden we u graag op de hoogte van de vorderingen.

Stuwbrug de Velhorst tijdens een locatiebezoek op 24 januari 2023 door Jesse Fokkink en Maarten de Haas van MA.AN

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Postbus 148
7000 AC Doetinchem
T. (0314) 369 369
E. info@wrij.nl